

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра біотехнології та фітофармакології

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри біотехнології та
фітофармакології

 Подгаєцький А. А.

“ 09 ” 07 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

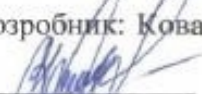
11 Екологічне право

Спеціальність: 101 - «Екологія»
(шифр та повна назва спеціальності)

Факультет: Агротехнологій та природокористування

2020-2021 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Екологічне право» для студентів за спеціальністю – 101 "Екологія".

Розробник: Коваленко В.М., доцент кафедри біотехнології та фітофармакології, к.с.-г.н.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри біотехнології та фітофармакології

Протокол № 34 від "15" 06 2020 року

Завідувач кафедри біотехнології та фітофармакології: (Подгасцький А.А.)

Погоджено:

Гарант освітньої програми (В.Г. Скляр)

Декан факультету (І. М. Коваленко)
на якому викладається дисципліна

Декан факультету (І. М. Коваленко)
до якого належить кафедра

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Зареєстровано в електронній базі: дата: 09 07 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 0901 Сільське господарство і лісництво	Вибіркова	
Змістових модулів: 2	Спеціальність: 101 «Екологія»	Рік підготовки: 2020-2021-й	
		Курс 3 Семестр	Курс 3 Семестр
Загальна кількість годин – 90/90		6-й	6-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,2 самостійної роботи студента - 3,8	Освітній ступінь: <i>бакалавр</i>	12 год.	4
		Практичні, семінарські	
		26 год.	6
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		52 год.	80
		Індивідуальні завдання: -	
		Вид контролю: <i>залік</i>	

Примітка: Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 38/52 (42/58)

для заочної форми навчання - 10/80 (11/89)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомити студентів з основними положеннями екологічного права; сформуванню навички тлумачення та застосування екологічного законодавства при вирішенні практичних завдань.

Завдання: усвідомлення студентами необхідності вивчення екологічного права; формування у студентів наукового світогляду і правової культури, які сприяють вибору правильної правової поведінки у сучасному світі; ознайомити студентів з правовою дійсністю в екологічних відносинах; отримати уявлення про основні події сучасної правової реальності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Студенти повинні знати :

- специфіку предмета та основні джерела екологічного права, їх структуру;
- суб'єкти екологічного права та їх правовий статус;
- особливості правового регулювання відносин, що виникають у екологічному праві.
- особливості правового регулювання інститутів особливої частини екологічного права.

Студенти повинні уміти:

- аналізувати зміст нормативних актів екологічного законодавства України та роз'яснювати їх зміст іншим;
- логічно (послідовно, з виділенням головного, доказово) викладати правничий матеріал із застосуванням знань різних джерел права;
- аналізувати правові акти та інші документи за допомогою різних наукових методів;
- застосовувати правові знання з екологічного права для оцінювання юридичних фактів, обґрунтовувати їх правову оцінку.;
- навчитися застосовувати здобуті теоретичні знання при вирішенні практичних питань.

За результатами вивчення дисципліни студент має досягнути наступних програмних результатів навчання та набутти таких компетентностей

- Програмні результати навчання:

ПРН 02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

ПРН 03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

ПРН 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПРН 20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства

ПРН 24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 27. Знати новітні методи і підходи щодо екологізації агросфери, актуальні проблеми та питання, пов'язані із цим напрямком діяльності

Компетентності:

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого

природокористування, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

К01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

К07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

К12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні компетентності :

К14. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

К17. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

К18. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Затверджена на засіданні вченої ради СНАУ за спеціальністю 101 «Екологія» протокол № 8 від 01.03. 2018 року.

Змістовий модуль 1. Загальна частина екологічного права

Тема 1. ПОНЯТТЯ І СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

Поняття екологічного права як самостійної галузі права України. Місце екологічного права в правовій системі України. Предмет еколого-правового регулювання. Поняття екологічних відносин та їх різновиди залежно від об'єкта природи. Метод еколого - правового регулювання. Принципи екологічного права України: поняття, значення та система. Система екологічного права України.

Тема 2. ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ПРИРОДНІ ОБ'ЄКТИ ТА ПРИРОДНІ РЕСУРСИ. ПРАВО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Поняття права власності на природні ресурси, його особливості порівняно з загальним цивільно-правовим поняттям. Зміст права власності на природні ресурси. Специфіка права володіння природними ресурсами. Право користування. Обмежений характер права розпорядження природними ресурсами. Суб'єкти права власності на природні ресурси

Підстави та порядок виникнення права власності на природні ресурси. Припинення права власності на природні ресурси. Форми охорони права власності на природні ресурси. Поняття та загальна характеристика права природокористування.

Тема 3. ПРАВОВІ УМОВИ УПРАВЛІННЯ ТА КОНТРОЛЮ В ЕКОЛОГІЧНІЙ СФЕРІ

Загальна характеристика управління у сфері використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища. Система і повноваження органів державного управління в сфері екології. Функції управління у сфері використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища.

Тема 4. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Поняття юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства. Екологічне правопорушення як підстава юридичної відповідальності: поняття та види. Види відповідальності за порушення екологічного законодавства. Майнова відповідальність за екологічні правопорушення.

Змістовий модуль 2. Особлива частина екологічного права

Тема 5. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ

Земля як об'єкт земельних відносин. Специфіка землі як основного елемента природного комплексу. Право власності на землю. Постійне землекористування. Оренда землі як специфічна форма землекористування. Підстави виникнення і припинення права землекористування. Правова охорона земель

Тема 6. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ВИКОРИСТАННЯ, ВІДТВОРЕННЯ І ОХОРОНИ ЛІСІВ ТА РОСЛИННОГО СВІТУ

Загальна характеристика права користування рослинним світом. Поняття рослинного світу. Право власності та право користування рослинним світом. Правова охорона рослинного світу. Правове регулювання лісових відносин.

Тема 7. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ВИКОРИСТАННЯ, ВІДНОВЛЕННЯ ТА ОХОРОНИ ВОД

Загальна характеристика права водокористування. Поняття “води”, “водний об'єкт”, “водні ресурси”. Об'єкти права водокористування. Суб'єкти права водокористування. Види права водокористування. Правове регулювання оренди водних об'єктів. Підстави припинення права водокористування. Поняття та зміст правової охорони вод.

Тема 8. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ НАДР

Основні поняття гірничого законодавства. Загальна характеристика права користування надрами. Об'єкти права користування надрами. Категорії корисних копалин. Особливості об'єктів права користування надрами. Суб'єкти права користування надрами. Відповідальність за порушення законодавства України про надра.

Тема 9. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ВИКОРИСТАННЯ, ВІДТВОРЕННЯ ТА ОХОРОНИ ТВАРИННОГО СВІТУ. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ ПРИРОДНО – ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ.

Об'єкти права використання тваринного світу. Суб'єкти права використання тваринного світу та їх види. Власники об'єктів тваринного світу та користувачі. Правове регулювання мисливства. Правова охорона тваринного світу.

Поняття і правова класифікація територій та об'єктів природного заповідного фонду. Загальна характеристика права користування природно-заповідним фондом. Особливості охорони природно-заповідного фонду.

Тема 10. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ОХОРОНИ І ВИКОРИСТАННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ.

Атмосферне повітря, як об'єкт правового регулювання охорони і використання. Право користування атмосферним повітрям та його особливості. Правові заходи з охорони атмосферного повітря.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усьо - го	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	се м	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1. Загальна частина екологічного права												
Тема 1. ПОНЯТТЯ І СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА	8	2		2		4	29	2		2		25
Тема 2. ПРАВО ВЛАНОСТІ НА ПРИРОДНІ ОБ'ЄКТИ ТА ПРИРОДНІ РЕСУРСИ. ПРАВО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ	6	2		2		4						
Тема 3. ПРАВО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ	8			2		4						
Тема 4. ПРАВОВІ УМОВИ УПРАВЛІННЯ ТА КОНТРОЛЮ В ЕКОЛОГІЧНІЙ СФЕРІ	6			2		4						
Тема 5. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	8	2		2		4						
Разом за змістовим модулем 1	36	6		10		20	29	2		2		25
Змістовий модуль 2. Особлива частина екологічного права												
Тема 6. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ	8	2		2		4		2		2		25
Тема 7. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ КОНТИНЕНТАЛЬНОГО ШЕЛЬФУ ТА ВИКЛЮЧНОЇ (МОРСЬКОЇ) ЕКОНОМІЧНОЇ ЗОНИ.	6			2		4						
Тема 8. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ВИКОРИСТАННЯ І	6			2		4						

ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ ТА РОСЛИННОГО СВІТУ												
Тема 9. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ВИКОРИСТАННЯ, ВІДНОВЛЕННЯ ТА ОХОРОНИ ВОД	8	2		2		4						
Тема 10. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ НАДР	6			2		4						
Тема 11. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ВИКОРИСТАННЯ, ВІДТВОРЕННЯ ТА ОХОРОНИ ТВАРИННОГО СВІТУ	8	2		2		4						
Тема 12. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ ПРИРОДНО – ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ.	6			2		4			2			30
Тема 13. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ОХОРОНИ ТА ВИКОРИСТАННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ	6			2		4						
Разом за змістовим модулем 2	54	6		16		32	61	2		4		55
Всього годин з курсу	90	12		26		52	90	4		6		80

4. Теми та план лекційних занять (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття і система екологічного права. План 1.Предмет екологічного права. 2.Зміст предмета екологічного права. 3.Суб'єкти та об'єкти екологічного права. 4.Метод правового регулювання екологічних відносин.	
2	Тема 2. Права власності на природні об'єкти та природні ресурси. План 1.Поняття та зміст права власності на природні ресурси та права природокористування.	2

	2.Форми права власності природні об'єкти. 3.Об'єкти права власності на природні ресурси.	
3	Тема 5. Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства. План 1. Поняття та функції відповідальності за порушення екологічного законодавства. 2. Екологічні злочини. 3. Правопорушення в сфері екології, їх класифікація.	
4	Тема 6 ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ Земля як об'єкт земельних відносин. Специфіка землі як основного елемента природного комплексу. Право власності на землю. Постійне землекористування. Оренда землі як специфічна форма землекористування. Підстави виникнення і припинення права землекористування. Правова охорона земель	
5	Тема 8. Правовий режим використання, відтворення і охорони лісів та рослинного світу. 1.Загальна характеристика права користування рослинним світом України. 2.Право лісокористування. Права та обов'язки лісокористувачів. 3.Право спеціального використання лісових ресурсів. 4.Виникнення та припинення права спеціального використання лісових ресурсів. 5.Рослинний світ як об'єкт охорони і використання.	2
6	Тема 9. Правовий режим використання і відновлення і охорони вод. 1.Загальна характеристика права водокористування. 2.Види права водокористування. 3.Права та обов'язки водокористувачів.	
	Разом	4

6. Темі семінарських занять (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Правові умови управління і контролю в екологічній сфері.	2
2	Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства	
3	Правове регулювання використання і охорони земель	
4	Правовий режим використання, відтворення і охорони лісів та рослинного світу .	2
5	Правовий режим використання і відновлення і охорони вод.	
6	Правовий режим використання, відтворення і охорони тваринного	

	світу.	
7	Правові умови управління і контролю в екологічній сфері.	
8	Правовий режим використання і охорони надр.	
9	Правове регулювання полювання, рибальства та мисливського господарства.	2
10	Правовий режим охорони і використання атмосферного повітря.	
11	Відповідальність за порушення водного законодавства	
12	Відповідальність за порушення лісового законодавства.	
13	Правовий режим континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони.	
	Разом	6

7. Самостійна робота (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття і система екологічного права.	8
2	Права власності на природні об'єкти та природні об'єкти та право природокористування	8
3	Правові умови управління і контролю в екологічній сфері.	8
4	Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства	8
5	Правове регулювання використання і охорони земель	8
6	Правовий режим використання, відтворення і охорони лісів та рослинного світу .	8
7	Правовий режим використання і відновлення і охорони вод.	8
8	Правовий режим використання і охорони надр.	8
9	Правовий режим використання, відтворення і охорони тваринного світу. Правовий режим земель природно – заповідного фонду	8
10	Правовий режим охорони та використання атмосферного повітря.	8
	Разом	80

8. Теми та план лекційних занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття і система екологічного права. План 1.Предмет екологічного права. 2.Зміст предмета екологічного права. 3.Суб'єкти та об'єкти екологічного права. 4.Метод правового регулювання екологічних відносин.	2

2	Тема 2. Права власності на природні об'єкти та природні ресурси. План 1.Поняття та зміст права власності на природні ресурси та права природокористування. 2.Форми права власності природні об'єкти. 3.Об'єкти права власності на природні ресурси.	2
3	Тема 5. Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства. План 1. Поняття та функції відповідальності за порушення екологічного законодавства. 2. Екологічні злочини. 3. Правопорушення в сфері екології, їх класифікація.	2
4	Тема 6 ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ Земля як об'єкт земельних відносин. Специфіка землі як основного елемента природного комплексу. Право власності на землю. Постійне землекористування. Оренда землі як специфічна форма землекористування. Підстави виникнення і припинення права землекористування. Правова охорона земель	2
5	Тема 8. Правовий режим використання, відтворення і охорони лісів та рослинного світу. 1.Загальна характеристика права користування рослинним світом України. 2.Право лісокористування. Права та обов'язки лісокористувачів. 3.Право спеціального використання лісових ресурсів. 4.Виникнення та припинення права спеціального використання лісових ресурсів. 5.Рослинний світ як об'єкт охорони і використання.	2
6	Тема 9. Правовий режим використання і відновлення і охорони вод. 1.Загальна характеристика права водокористування. 2.Види права водокористування. 3.Права та обов'язки водокористувачів.	2
	Разом	12

6. Теми семінарських занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Правові умови управління і контролю в екологічній сфері.	2
2	Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства	2
3	Правове регулювання використання і охорони земель	2
4	Правовий режим використання, відтворення і охорони лісів та рослинного світу .	2
5	Правовий режим використання і відновлення і охорони вод.	2

6	Правовий режим використання, відтворення і охорони тваринного світу.	2
7	Правові умови управління і контролю в екологічній сфері.	2
8	Правовий режим використання і охорони надр.	2
9	Правове регулювання полювання, рибальства та мисливського господарства.	2
10	Правовий режим охорони і використання атмосферного повітря.	2
11	Відповідальність за порушення водного законодавства	2
12	Відповідальність за порушення лісового законодавства.	2
13	Правовий режим континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони.	2
	Разом	26

7. Самостійна робота (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття і система екологічного права.	6
2	Права власності на природні об'єкти та природні об'єкти та право природокористування	6
3	Правові умови управління і контролю в екологічній сфері.	6
4	Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства	6
5	Правове регулювання використання і охорони земель	6
6	Правовий режим використання, відтворення і охорони лісів та рослинного світу .	6
7	Правовий режим використання і відновлення і охорони вод.	6
8	Правовий режим використання і охорони надр.	6
9	Правовий режим використання, відтворення і охорони тваринного світу. Правовий режим земель природно – заповідного фонду	5
10	Правовий режим охорони та використання атмосферного повітря.	5
	Разом	52

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. *Словесні*: розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, робота з книгою (складання плану, конспектування опорних конспектів тощо).

1.2. *Наочні*: демонстрація, ілюстрація.

1.3. *Практичні*: практична робота.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

2.1. *Аналітичний.*

- 2.2. *Методи синтезу.*
- 2.3. *Індуктивний метод.*
- 2.4. *Дедуктивний метод.*
- 2.5. *Традуктивний метод.*

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

- 3.1. *Проблемний* (чи проблемно-інформаційний)
- 3.2. *Частково-пошуковий (евристичний)*
- 3.3. *Репродуктивний*
- 3.4. *Пояснювально-демонстративний*

4. Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, диспути, круглі столи, ділові та рольові ігри, використання проблемних ситуацій, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності), використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

5. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій, case-study (метод аналізу конкретних ситуацій), діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація).

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:
 - рівень знань, продемонстрований на семінарських заняттях;
 - активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
 - експрес-контроль під час аудиторних занять;
 - самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
 - написання рефератів;
 - результати тестування;
 - письмові завдання при проведенні контрольних робіт;
 - виробничі ситуації.
4. Пряме врахування у підсумковій оцінці виконання студентом певного індивідуального завдання :
 - навчально-дослідна робота;
 - навчально-практичне дослідження із презентацією результатів тощо.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Раом за модулі та СРС	Атестація	Підсумковий екзамен	Сума
Модуль 1-35 балів		Модуль 2-35 балів							
Змістовий модуль 1 – 18 балів	Змістовий модуль	Змістовий модуль 3 – 11 балів	Змістовий модуль 4 – 12 балів	Змістовий модуль	СРС				

				2 – 17 балів								5 – 12 балів									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	1 5	55	15	30	100
5	5	4	4	6	6	5	2	2	2	2	3	4	4	4	6	6					

11. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література

Основна література

1. Конституція України //Відомості Верховної Ради України .- 1996. - № 30.
2. Земельний кодекс України // Відомості Верховної Ради України .- 2002. - № 3-4.
2. Кодекс України про надра // Відомості Верховної Ради України .- 1994. - № 36.
3. Водний кодекс України // Відомості Верховної Ради України .- 1995. - № 24.
4. Лісовий кодекс України // Відомості Верховної Ради України .- 199. - № 17.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР .- 1984. - № 51.
6. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України .- 2001. - № 25-26.
7. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України .- 2003. - № 40-44.
8. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" // Відомості Верховної Ради України .- 1991. - № 41.
9. Закон України "Про рослинний світ" // Відомості Верховної Ради України .- 1999. - № 22 – 23.
10. Закон України "Про тваринний світ"// Відомості Верховної Ради України .- 2002. - № 14.
11. Закон України "Про Червону книгу України" // Відомості Верховної Ради України .- 2002. - № 30.

12. Закон України "Про природно-заповідний фонд" // Відомості Верховної Ради України .- 1992. - № 34.
13. Закон України "Про охорону атмосферного повітря" // Відомості Верховної Ради України .- 1996. - №30.
14. Закон України "Про екологічну експертизу" // Відомості Верховної Ради України .- 1995. - № 8.
15. Закон України „ Про екологічний аудит” // Відомості Верховної Ради України .- 2004. - № 5.
16. Закон України "Про зону надзвичайної екологічної ситуації"// Відомості Верховної Ради України .- 2000. - № 42.
17. Закон України “Про відходи” // Відомості Верховної Ради України .- 1998. - № 36-37.
18. Закон України “Про загальнодержавну програму поводження з токсичними відходами” // Відомості Верховної Ради України .- 2000. - № 44.
19. Постанова Верховної Ради України "Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки" // Відомості Верховної Ради України .- 1998. - № 38-39.
20. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля // <http://zakon.rada.gov.ua>.
21. Постанова ВРУ "Про затвердження Порядку обмеження, тимчасової заборони (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій і об'єктів у разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища” //
22. Державні будівельні норми ДБН А.2.2-1-2003 Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. (Затверджені Наказом Держбуду України від 15.12.2003р.№214) // <http://zakon.rada.gov.ua>.
23. Науково-практичний коментар Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», від 25.06.91, № 1264-ХІІ зі змінами і доповненнями./ За загальн. ред. О.М. Шуміла. – Х.: «Фактор», 2006.-592с.
24. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник /За заг. ред. Ю. С. Шемшученка.- К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2008.-720 с.
25. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник/ Ред. Ю.С. Шемшученко. – К.: Юридична думка, 2005. –848с.
26. *Андрейцев В.І.* Екологічне право: Курс лекцій в схемах. — К., 1996.
27. Екологічне право України: Підручник/ МОН України, НЮА України ім.Я.Мудрого; за ред. А.П.Гетьмана, М.В.Шульги.- Х.: Право, 2005.- 384с
28. Екологічне право : Особлива частина / За ред. В.І.Андрейцева.-К.: Вид-во „Істина”,2001.-543с.
29. *Кобецька Н.Р.* Екологічне право України. Навчальний посібник. - К.: Юрінком Інтер, 2007.-352с.
30. *Костицький В.В.* Екологічне законодавство України /Ін-т законодавч. передбачень і прав. експертизи. - К.: ЗАТ "Нічлава", 1998. - 112с.
31. Природноресурсове право України: Навч. Посібн./ За ред. І.І. Каракаша. – К.: Істина, 2005. -376 с.

Додаткова література

Інформаційні ресурси

1. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
2. <http://www.minagro.kiev.ua> - Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства.
3. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
4. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».